

Metsaülemate päevadest osavõtjad Valgerannas villa Antropoff ees.

Foto Jüri Pere.

Metsaülemate päevadel Valgerannas arutati Eesti metsasektori ja RMK tulevikku

Järjekordsed metsaülemate päevad toimusid 21. – 22. septembril edela regioonis. Metsaseminar toimus Valgerannas villas Antropoff, metsaretk viis spoonitehasesse Valmos, Väandra metskonda ning Kurgjale.

Koosoleku avasid edela regiooni peametsaülem Aivar Laud ja Audru metsaülem Aavo Urbel. RMK nõukogu esimees Olav Etverk tegi põgusa ülevaate RMK tulevikust. Ta lootis, et väheneb sõltuvus puidu turuhindadest. Riske aitavad maandada uued tooted ja teenused, nõukogu ja arendusdirektor tegelevad sellega. Ta lootis, et aastaks 2008 on maareform ja maade optimeerimine lõppenud.

Ülo Viilup arvas, et aasta oli väga töökas, metsa uuendati, raiuti, rajati metsateid. Seda aastat iseloomustab kindlasti kuiv suvi ja väga suur tulekahjude arv. Kui paljudes sektorites toimus kiire majanduskasv, siis metsanduses ja põllumajanduses oli käive väiksem kui 2005 aastal. Raiemahud on vähenenud, eesolevad

ülesanded on keerulised. Vajalik on uuendada arengukava, asjadele on vaja avaramalt vaadata, arvas ta.

EMÜ esimees Kaarel Tiganik oli korraldajatele tänulik, et jätkatakse toredat traditsioonilist üritust. Metsaülemate päevad on ainus kord aastas, kui kõik metsaülemad saavad kokku. Saame ühiselt arutada riigimetsa ees seisvaid probleeme, leida koos arenguks sobivaid võimalusi.

Koosviibijaid tuli tervitama ka Audru vallavanem Rein Talisoo. Vallavanem loodab, et vallal tekivad võimalused RMK-ga ühisprojektideks mererandade majandamisel.

RMK väljakutsetest tulevikuks tegi põhjaliku ettekande arendusdirektor Andres Oemar.

Ta avaldas lootust, et RMK on parim koht töötamiseks, hea teenuse pakkuja ning hea koht

Selles numbris:

- Metsaülemate päevad Valgerannas
- RMK peadirektori vastus metsaülemate pöördumisele
- Balti metsaseltside konverents Ventspilsis
- Juubelid

investeerimiseks. Riigimetsa väärtus peab kasvama. Suhtumine töösse määrab kvaliteedi ja tulemuslikkuse. Ees ei ole kerged ajad, tuleb teha tööd, säilitada positiivsed hoiakud ja orienteeruda paremate aegade saavutamisele. Häälestus on juhtkonna kujundada, siin on kõige olulisem usaldus. Prognoosime realistlikku tulevikku.

Aastaks 2012 on meil parem meeskonnatöö, metsakasvatuse ja – kasutus on tasakaalus, mittepuidulised tulud moodustavad 25%, RMK on metsanduses arvamusi liider.

Töötajate kõrge motiveeritus tagab head tulemused. Täna pole me kõiki strateegilisi eesmärke viinud igapähe, seda võib välja lugeda metsaülemate pöördumisest. Peame viima arengukava igapähe, struktuuriüksustel ja töötajatel peavad olema oma tööplaanid. Täna tulemuspalk ei ole seotud arengukava täitmisega. Tulemuspalk on praegu liiga väike, osakaal peaks olema vähemalt 20%. Protsesside kaardistamisega saime asjad pildile. Meie inimesed püsivad töökohtadel kaua, sisemised karjäärivõimalused pole seega head. Võimalused mujale kandideerimiseks on head, oleme andnud töötajatele hea kogemuspagasi.

Kui töötajad on negatiivsed, siis pole juhtimispoliitika selged, suhted juhtidega ei ole normaalsed, töötasu ei motiveeri või töötingimused ei rahulda. Eesti keskmine palk on praegu väiksem, kui RMK metskondade keskmine palk. Keskmiste palkade vahe oli mõned aastad tagasi 61%, praeguseks on jäänud vaid 20%! Peame mõtlema, kuidas konkurentsivõimet säilitada! Aastaks 2012 peame olema vähemalt 30% ees. Tööjõuvoolavus on suurenenud, töölise osas oli see 2005. aastal 18%!

Praegused demotivaatorid on ebaselged eesmärgid, pidevad muutused, ebaproduktiivsed

koosolekud. Aastaks 2012 on meil selgelt kavandatud tulevik, pidev arendus, kvaliteedijuhtimine rakendunud, koosolekud tulemuslikud.

RMK arenguga koos paraneb ka temasse suhtumine. Konsultatsiooniosakonnast kujuneb rahvusvaheliselt tuntud arengumootor. Erik Koskenkranius hakkab osalema EL metsanduse arendusseminaridel, kus otsitakse metsa majandamisel innovaatilisi lahendusi. RMK töötaja peab olema lojaalne ja peab tahtma RMK-s töötada. Meie personalipoliitika ja motivatsioon pole läbi töötatud. Me ei suuda töötajaid piisavalt hoida, voolavus on eriti noorte hulgas suur. Aastaks 2012 tunneb iga RMK töötaja ennast motiveerituna, kõik töötajad tahavad jätkata ja lähtuvad RMK ühishuvidest.

RMK peab pakkuma parimat teenust ning olema kliendi poole näoga. Aastaks 2012 on suhtumine klienti kõrge, otsime innovaatilisi lahendusi, rakendunud on kvaliteedijuhtimissüsteem. Peame tegelema pikaajaliste lojaalsete klientide leidmisega, vana klient on uuest kuni 10% oadavam! Aastaks 2012 on loodud RMK-s kliendihaldussüsteem. Meie käive on 6 aastaga kasvanud 2 korda, töötajate arv on vähenenud samas samuti 2 korda. Netotulemit 1 tm kohta oleme maas vaid Austriast, Slovakiast ja Soomest.

RMK arengukava põhiomadusteks on sooritusvõime säilitamine, kasvustrateegia, arengukava eesmärgide tegevusalade keskne püstitus. Arengukavas peame mõtlema laiemalt. RMK on praegu stabiilse arengu faasis, et säilitada töökeskond ja investeerimisvõime, peame tegevust laiendama! Arengu eesmärk ei saa olla kokkuvõtteid, selle saavutamiseks on vajalik:

1. Toota uusi tooteid ja teenuseid. Lähenedamine on projektipõhine, rakendatakse pilootprojekte, luuakse lisatöö võimalused.

2. RMK tegevuskeskkonna parandamine ja tegevuse ulatuse laiendamine

Saavutamise teed:

1. Motivatsioon
2. Töökeskond
3. Eesmärkide töötajateni viimine
4. Tulemusjuhtimine

RMK struktuuris tuleb näha ette dünaamilisemad lahendused. Struktuur peab toetama püüdlusi paremini tööd teha, vähendada bürokraatiat, aitamata otsuseid viia õigetele tasanditele. Tugistruktuurid peavad põhitegevusi toetama, metsamajandusosakonna ja regioonide rolle tuleb täpsustada.

RMK juhatuse moodustamisega kaasneb ka peakontori struktuuri ümbervaatamine. Eesmärgiks on protsesside parem juhtimine, meeskonnatööd on vaja parandada, eriti regioonide tasandil. Pakume metsaülematele arendada meeskonnatööd regioonide tasandil, et avaneks võimalus osaleda strateegilises juhtimises!

Eesti metsatööstuse tulevikust rääkis EMTL tegevdirektor Andres Taliäär.

Sissejuhatuseks lausus ta, et riigimetsas on kõige olulisemad metskond ja metsaülem. Metskonnad on tulnud oma ülesannetega kenasti toime, ehkki reformide eel oli palju kahtlejaid. RMK on elujõuline organisatsioon, kes pöörab oma mainele suurt tähelepanu, seepärast raietest eriti ei taheta rääkida. Raie on siiski RMK põhitegevus, täna on riigimetsa majandamine tasuv,

peate ennast ilusti üleval. Kahjuks on metsatööstus RMK nõukogust välja tõrjutud. Metsa korraldamine RMK ena poolt ei ärata erilist usaldust.

Metsasektori arengu kriteeriumiteks on

- Raha ja rahulolu. Rahavood viimaste aastate suurimad.

- Majanduslik kindlustatus. Ettevõtetal ja omanikel kindlus puudub.

- Kõrge keskkonnahoidlikkus, Euroopa kõrgeimal tasemel.

Kas me oskame metsa ja puitu kasutada? Maailmas kasutatakse kõige enam küttepuud, järgnevad saepalgid, vineeripakud, seejärel paberipud. Eestis on 1/3 saetav puit, 1/3 küttepuu ja 1/3 paberipuu. Kase halutegijad pakuvad paberipuule konkurentsi. Küttepuude hinnad tõusevad – fossiilsed kütused saavad lihtsalt otsa! Metsatööstuse vedur on paberitööstus, see on kõrge kasumlikkusega. Saetööstuse võimsused hakkavad vähenema, saetööstus on metsatööstuse stabilisaatoriks. Saetööstuse peab päästma järeltootmine. Männi hinnad on läinud kõrgemaks kui kuusel. Erametsa kuusikute keskmine vanus on 63 aastat, riigimetsas 47 aastat. Enamus erametsa kuusikuid on 1920-tel rajatud vabanevatele põllumaadele, praegu surevad nad pessa kätte. Raiemahud on vähenenud 12 miljonilt 6 miljonini, eksport ja import on võrdsustunud, käes on kriitiline piir. Metsatööstuse populaarsus väheneb, Luua Metsakooli metsuriõpe jäi avamata.

Kas on investoritele eeliseid?

Toore – puit mädaneb metsas, import on liiga suur.

Tööjõud – defitsiit suureneb, laste arv väheneb

Energia – kallineb, sõltub Venemaast

Kui ei ole investeeringuid, pole ka arengut!

Euroopa uue metsa programmist on 2005. a ja 2006. a kulutatud 23 milj., kuid eraldati 154 miljonit! Plaaniitud 10 000 ha asemel on rajatud 2800 ha metsa!

Eesti majanduse lähitulevikku tutvustas Tõnu Sepp Eesti Ühispanngast.

Eesti majanduskasv oli 2006. a II kvartalis

12%, see oli Euroopa Liidu kõrgeim. Tarbimine ei tohiks kaua jätkuda, intressid on hakanud kasvama, praegu tarbime kiiremini, kui ise toodame. Tööpuudus väheneb, töötus on praegu 6%. Keskmine palk tõusis 2005. a. II kvartaliga võrreldes 15%, hetkel on see 9500 kr., kusjuures metsanduses on 9200 kr. Hinnad on sellel perioodil tõusnud 5%. Euroga liitumine ei tule ilmselt varem, kui 2010.

Metsasektoris ületab paberipuu pakkumine nõudlust, saepalk on defitsiitne, peab tegema rohkem lõpptoodangut. Metsanduse osakaal väheneb, ulatudes 1-3 %-ni koguproduktist. Metsandussektor on küllaltki bürokraatne, takistusteks on veel Venemaa eksportollid, metsauuenduse depsiidid, NATURA.

Edaspidi liigub eurotsoon USA majanduslülile järele, intressimäärad hakkavad tõusma. Suuri kasvunumbreis pole ette näha, kodumaine tarbimine pidurdub. Keskmine palk hakkab tõusma 10-15% aastas, 6 aasta pärast moodustab see 75% EL tasemest. Kinnisvara hinnad stabiliseeruvad või alanevad 10%.

Päästeameti arengust ja koostööst metsameestega rääkis Päästeameti peadirektor Mati Raidma.

Päästeameti tegevused:

Ennetustöö

Päästetööd

Tuleohutusjärelevalve

Kriisireguleerimine

Õnnetusteadete menetlemine

Demineerimine

Päästeametis on 4 päästikeskuses kokku 3600 töökohta. Tulekahjusid oli 2005. a. 10600, lõhkekehi tehti kahjutuks 2066, tules hukkus sama palju inimesi kui liikluses (134). 2006. aasta on olnud raskeim, ainult metsa – ja maastiku tulekahjusid on olnud 6500.

Päästeamet tegeleb alates 1995. aastast metsatulekahjudega. Reageerimine on kiirem, kuid kahjaks toimuvad samal ajal ka teised õnnetused.

Spoonitehases Valmos tutvutakse kase spooni valmistamisega.

Foto Jüri Pere

Kasutatakse ka rahvusvahelist abi ja vabatahtlikke. Enda võimetust see küll ei näita, sest nii tehakse igal pool. Tulekahjude kustutamisel tehakse koostööd ka Kaitseliiduga.

Ago Leivits kandis ette kuidas Looduskaitsekeskus korraldab metsade kaitset.

Keskonnaministeeriumi on riikliku looduskaitsepoliitika elluviija, Riiklik Looduskaitsekeskus looduskaitse töö korraldaja. Toetatakse looduskaitse arengukavale ja LKK põhimäärusele.

8 regiooni ülesanneteks on

Kaitse – eeskirjade koostamine

Õigusaktide eelnõudes osalemine

Looduskasutuse korraldamise nõustamine

Kultuuripärandi kaitse

Võõrliikide arvukuse reguleerimine

NATURA 2000 loodusala valimine (16% territooriumist)

Vastavalt EL direktiividele on vaja juurde loodumetsasid.

Metsaga seotud probleemid:

Loodusmaastike säilimine

Loodusmetsa elementide arv on vähenenud (suured puud, õõnega puud, laialehelised puud)

Puudub ülevaade metsade bioloogilisest mitmekesisusest.

Keskonnaminister Villu Reiljan andis ülevaate metsariigis toimuvast.

Globaliseerumine mõjutab metsasektorit kõvasti, RMK konkurentsivõime on hea, Sõerd tuleb metsasektorile vastu, riigile makstav metsatulu väheneb 30-40 miljonit. RMK-st ei saa raha kapaga välja võtta, siin on meie kallis vara hoiul. Metsa kaitse alla võtmine peab olema põhjendatud ning toimuma meie ühishuvides. Kutseõpetuse kvaliteeti tuleb tõsta, õpetajad rohkem motiveeritud, paremad lähevad praegu teadusesse, kehvemad jäävad õpetajateks. Koolis saab vundamenti, kuid ka praktika ja täiendkoolitus on väga vajalikud. Praegu paistab elu väga tore, kuid tegelikkus hakkab muutuma. 2013 aastal saame Euroopa Liidus saajatest maksjateks, kui liituvad Bulgaaria, Rumeenia, Türgi, siis läheb

Vändra metskonnas tutvustas metsaülem Jaan Kägu huvilistele harvendusraie katsealasid. Foto Jüri Pere

vaesuse lattu alla.

Põline riigimets jääb alles, RMK põhiliseks arenguküsimuseks saab investeerimine. Investeeringud võimaldavad konkurentsivõimet hoida. Lähiajal tuleb lahendada suured keskkonnaprobleemid seoses prügi ja joogiveega, projektid kallinevad ning lähevad lõhki.

Maareform käib veel 20 aastat, maad ei saa juurde teha, seepärast peab riik ajama maapoliitikat. Sotsiaalmaade osas suurenevad maavanemate õigused.

Oleme looduskaitse kohustused täitnud ja see rahuldab, rohelised mõtlevad oma asju omaette. Kui kaitsealade suurendamine kinni makstakse, võime suurendada, tahame arenda, oleme orienteeritud majandusele.

Pärast ettekandeis toimunud diskussioonil käsitleti metsnike koolitust, RMK juhtimist, töötajate palgatingimusi, uusi tooteid, raamatupidamise arengut jt. küsimusi. Peadirektor ei andnud

lubadusi kontoritöötajate palgatõusuks, küll aga tõstetakse metsnike palka, samuti suurenevad tööde ühikuhind.

Metsaretkel külastati Eesti kapitalil põhinevat spoonitehast Valmos. Nägime, kuidas kase pakudest valmib spoon, mida kasutatakse mööblitööstuses ja parketitööstuses. Vaatamata heale hinnapakumisele napib spoonitehase kvaliteetset kasepakku. Toorainet peame hankima Venemaalt, ülesid tehase spetsialistid.

Vändra metskonnas tutvustas metsaülem Jaan Kägu keskkonnateenistusega koostöös rajatud harvendusraie katsealasid. Väga huvipakuvaks kujunes külaskäik Kurgjale, Carl Robert Jakobsoni talumuuseumisse. Talu praegune peremees selgitas, kuidas C.R.Jakobson tahtis rajada Linnutaja talu tütarlaste piimanduskooli, kuidas tegutses vesiveski ning kuidas laenuhadega ostetud talu päästsid pärast peremehe surma rahva korjandused.

PRIIT KASK

Peadirektori vastus Metsaülemate Ühingu pöördumisele

Viivitasin metsaülemate pöördumisele kirjaliku vastamisega, et anda kõigil RMK töötajatel võimalus intranetis oma arvamust avaldada. Kahjuks ei ole märkimisväärset diskussiooni toimunud. Ajavahemikul 24. aprill kuni 04. mai toimus 3 postitust ja peale seda valitseb vaikus. Kuigi Metsaülemate Ühingu juhatus 20. aprilli kohtumisel juhtkonna ja peametsaülematega arutati pöördumises tõstatatud küsimusi (funktsionaalne ja territoriaalne töökorraldus, metsatööde hanked, töögrupid jne), tundub et „tuli tuha all hõõgub” edasi. Sellele viitab Metsaülemate Ühingu esimehe Kaarel Tiganiku postitus Intranetis 04. maist, millest võib aru saada, et kohtumise tulemusega pole metsaülemad rahul. Kasutan oma vastuses ka Andress postituses toodud seisukohti, kuna Andresse kirjutises on metsaülemate pöördumise tagamaad natuke rohkem lahtikirjutatud.

Nii väga kui me ka ei tahaks, et metsandus

on väga „eriline” valdkond, pole see siiski nii. Kõik majanduspõhimõtted mis toimivad muudes valdkondades kehtivad ka metsamajanduses. Jah, metsa kasv on väga pikaajaline, kuid ka teised looduslikud ressursid on tekkinud veelgi pikema perioodi tulemusel, mõned aastatuhandete jooksul. Erinevus muudest valdkondadest on vast see, et lisaks puidu kasutamise võimaluste loomisele ehk metsa raietele, peavad metsamehed mõtlema ka uue metsa kasvatamisele, üks taastuva ressursi omapära.

Metsaülemate arvates on üheks RMK arengut pidurdavaks põhjuseks RMK tegevuse eesmärkide ebamäärasus. Seda on küll kurb kuulda, aga ilmselt viitab selline arvamus vähesele eesmärkide selgitamisele.

Juba Eesti metsapoliitikas on püstitatud metsandussektori ette kaks lahutamatu ja teineteisest tulenevat üldeesmärki- metsade säästlik ja efek-

tiivne majandamine. Nii Eesti metsanduse arengukava aastani 2010 kui RMK arengukava aastateks 2004-2008 täpsustavad neid üldeesmärke märgatavalt. RMK arengukavas lähtuti eesmärkide seadmisel tasakaalustatud juhtimislaua põhimõtetest. Eesmärgid on grupeeritud kolme gruppi: majandus-, keskkonna- ja sotsiaaleesmärgid. Eesmärgid on omakorda jaotatud alameesmärkideks ja iga alameesmärgi jaoks on terve rida mõõdikuid. Olen pigem kuulnud seni seisukohti, et arengukava on liiga detailne, püstitatud on liiga palju väga täpseid mõõdikuid, mis pigem peaksid kuuluma tööplaani koosseisu. Samas on arengukavas toodud ka strateegilised arengunäitajad nii täpselt kui neid arengukava koostamise käigus prognoosida osati. Iga-aastased ülesanded (töömahud) täpsustatakse eelarve koostamise käigus. Miks siis ikkagi metsaülemate arvates pole eesmärgid piisavalt selged? Kas sellepärast

et mõned eesmärgid on mõnevõrra vastukäivad, et keskkonkantselised piirangud vähendavad tulusaamise võimalusi, see aga omakorda vähendab võimalikke töökohti, mis takistab osaliselt sotsiaalsete eesmärkide (tööhõive) täitmist. Ja ühed eesmärgid ei ole seatud teistest märgatavalt ettepoole. Eks see olegi ju tasakaalustatud juhtimislaua põhimõte- kõiki eesmarke arvestatakse ja peetakse ühtviisi olulisteks. Mets on nii mitmekesine ja huvid metsa osas on nii erinevad (metsatööstus vajab puitu, linnainimesed tahavad looduses rahulikult puhata, keskkonkantselised soovivad metsa rahu, et metsaelanikke võimalikult vähe häiritaks, jahimehed sooviksid kõrgemat ulukiarvukust ja uued huvigrupid tahavad metsas ATV-dega sõita). Meie ülesanne on järgida, et riigimetsas asi „kreeni“ ei vajuks ja võimalikult mitmekülgne kasutus oleks tagatud. Nii et RMK-l ongi palju eesmarke.

Aga arengukava on täpsustamisel veel sel aastal. Seejärel tuleb välja töötada valdkonnapõhised tegevusplaanid ja lõpuks iga üksuse konkreetne tööplan. Aga miks mitte ka iga töötaja individuaalne tööplan. Siis ei ole võimalik väita, et eesmärgid on ebamäärased ja ma ei tea mis minu ülesanne on.

RMK-l ei ole viietasandiline juhtimishierarhia, vaid ikka kolmetasandiline: keskus, regioon, metskond. Kui peadirektor ja metsamajanduse direktor lugeda erinevatele juhtimistasanditele (uuest aastast loodan, et mõlemad on juhatuse liikmed ja vastutavad seega võrdses ulatuses), siis võiks ju ka metskonda kujutada neljatasandiliseks: metsaülem, abimetsaülem, metsnik ja tööline. Küsimus ei ole ju mitte erinevate ametikohtade arvus, vaid ikka selles, millised ülesanded, õigused ja kohustused ühe või teise ametiga kaasnevad. Ja lähtuma ei peaks mitte isiklikust huvist või oma üksuse huvist vaid ikka sellest, kuidas tervikuna RMK-le parem on. Ma oskan ette kujutada, mis juhtub pangaga, mille iga kontorijuhataja kehtestab isesugused laenuitingimused, mis ei lange kokku kogu panga strateegiaga. Aga ju siis tulevad mõned põhimõtted veel läbi vaielda, sest tulenevalt uuest metsaseadusest kinnitab Valitsus uue RMK põhimääruse, ilmselt seejärel tuleb läbi vaadata ka regiooni ja metskonna põhikirjad ning segased kohad täpsustada, et nii õigused kui kohustused oleks selgemalt kirjas ja kattuvused välistatud.

Rääkides juhtimissüsteemist ja struktuurist tuleb minu arvates just silmas pidada erinevaid otsustus- ja vastutustasandeid, mitte aga struktuurüksuste, näiteks metskondade, puhkealade või jahimajandite arvu. Struktuurimuutustena saab käsitleda jahimajanduse talituse moodustamist metsamajanduse direktori otsealluvusse varasema jahimajandite regioonidele alluvuse asemel või Sagadi metsakeskuse loomist ühe üksusena varasema kinnisvaratalituse- ja puhkemajanduse osakonna vahel jaotamise asemel. Struktuurüksuste arvu muutmine ei muuda juhtimissüsteemi, küll aga suurendab juhtimise „tootlikkust“. Jah, esimese Eesti Vabariigi ajal oli samasuguse riigimaa pindala juures 101 metskonda (osa maid küll väljaspool praegusi riigipiire), kuid arvestada tuleb ka millised muudatused on toimunud transporditingimuste, sidepidamise või andmetöötluse- ja analüüsi valdkonnas. Pealegi ei julge ma kuidagi väita, et metsaülemad kelle metskonnas 7-8 metsnikku, oma juhtimistöega halvemini

Ülo Viilup ja Andres Sepp Kabala metskonnas toimunud arutelul.

Foto P. Kask

hakkama saaksid kui 4-5 metsniku juhtimisega ametis olevad metsaülemad. Küll võib pigem vastupidiseid näiteid leida. Koormusindeks (KI) on küll vähenenud, jättes kõrvale asjaolu et KI on ikkagi kokkuleppeline suurus, mis pole vajalik mitte absoluutväärtuste vaid suhtarvude võrdlemiseks, on tegelikult ka RMK raiemaht vähenenud 2,9 milj tm-lt (1999. a) 2,3 milj tm-ni (2005. a). Rääkimata lisaks harvendusriiete mahu vähenemisest. Pealegi pole minu arvates mitte niivõrd oluline KI arv, vaid KI kohta kasutatavad rahalised vahendid. Kõik tahaksid suuremat töötasu, kuid töötasu suurenemine peaks kindlasti seotud olema tööviljakuse ehk tootlikkuse kasvuga. Kui 2005. a suurenesid RMK tööjõukulud samasuguse tootmise mahu ja sama töötajate arvu juures ligikaudu 19 %, siis tegelikult eirasime tootlikkuse kasvu nõuet ja selle juures kurta, et kasutatav tulude ja kulude eelarvestamise süsteem ei motiveeri tulude suurenemist on sulaselge taandumine metsaülemate juhtimisülesannetest. Või mille poolest metsaülemate motivatsioonisüsteem peaks oluliselt erinevama metsamajanduse direktori motivatsioonisüsteemist, mõlema ülesanne on oma tööd hästi teha. Pealegi on asi palju keerulisem, kui ühel metskonnal läheb hästi, mis on kindlasti metskonna kollektiivi tubli töö tulemus, ei pruugi hästi minna veel kogu RMK-l. Kui aga RMK-l läheb hästi, siis tõenäoliselt saavad sellest omamoodi kasu kõik metskonnad, kasvõi näitena eelmise aasta RMK tulemuspalga näol või võimalike investeeringutena maaparandusse või uue tehnika (kaasa arvatud transpordivahendite) soetamisse.

Paljudgi sõltub muudatuste kiirusest. Tulin RMK-sse tööle „kriitilise“ olukorra tulemusena, kus nõukogu oli umbusaldanud eelmist peadirektorit just liiga kiirete muutuste läbiviimise soovi tõttu. Organisatsioon polnud sellisteks muutusteks valmis. Minu arvates pole RMK täna valmis üle minema metsamajanduse valdkonnas kaheastmelisele (keskus – metskond) juhtimistasandile. Selleks on metskondade arv liiga suur. Nimetame vahepealset tasandit regioonideks või metsamajanduse osakonna kohalikeks emisaarideks pole palju vahet. Hoopis olulisem on millised tööd

millisel tasandil on otstarbekas korraldada. Kuna Eestis teised sarnased organisatsioonid puuduvad, siis kindlasti on siin vajalik kogemuste vahetamine ja võrdlemine teiste Euroopa riigimetsa majandusorganisatsioonidega, kus struktuurid, ülesanded, õigused ja kohustused, aga ka puiduturul on välja kujunenud pikema perioodi jooksul. Senised prognoosid RMK tulude kiirest „kokku kuivamisest“ pole õnneks tõeseks osutunud, samas ei saa võimalikku probleemi olemasolu ka eirata. Samas pole ka otseseks tormamiseks siiski põhjust, sest nagu aktsiaturul, nõnda ka puiduturul on tulenevalt nõudlusest ka kasvavaid trende. Paberipuu hinnalangus küll püsib, kuid suure tõenäosusega puidu nõudlus bioenergeetika valdkonnas suureneb.

Nüüd siis konkreetsamad vastused neljale metsaülemate pöördumises toodud probleemile:

I Peame kõige otstarbekamaks tugevat territoriaalset printsiibil tegutsevat metskonda. Kõik paralleelstruktuurid ja -valdkonnad peab koondama ühtse territoriaalse metskonna mudelisse. Funktsionaalsed tööülesanded tulevad arvesse territoriaalse metskonna sisest.

Kahtlemata on metsamajandamine kõige olulisem RMK tegevusvaldkond, hõlmates nii valdava osa RMK töötajatest kui andes ka suurima osa käibest. Metskonnad tegutsevadki territoriaalsel printsiibil. Tugeva metskonna vastu pole minul küll midagi, küsimus on mis on tugevuse hindamise kriteeriumiks, kas palju tegevusalasid, suur käive ja kasum, või hoopis hästi tehtud metsamajanduslikud tööd. Taimla-, puhke- ja jahimajanduse ning metsakorralduse liitmine ühtse metskonna mudelisse ei suurenda tõenäoliselt nende tegevuste tulu poolt, pigem vastupidi. On ilmne, et suurema tootmismahuga taimlates on juhtimiskulu taime kohta väiksem kui väiketaimlates (võrdleme kasvõi AS Metsataime juhtimiskulusid). Tööde tegemise kulud jäävad tõenäoliselt samaks nii funktsionaalse kui täielikult territoriaalse juhtimismudeli korral (juhul kui tööjõu maksumus jääb samaks). Kui puhkeala juhatajad võetakse tööle funktsionaalselt

territoriaalse metskonna sees, siis paraku ei ole ka ostate juhtimiskulude vähenemist.

Valdkonnapõhisel juhtimisel on omad eelised. Kõik inimesed, juhid kaasatud, ei ole ühtviisi tugevad kõikides valdkondades. Kuigi üldreeglina ju kiputakse ikka ennast üle- ja teisi alahindama. Valdkonnapõhisel juhtimisel on eeliseks see, et ühte tegevusala hästitundvad spetsialistid tegutsevad ühiste printsiipide alusel, mis omakorda tekitab sünergia. Tegevuse hajutamine territoriaalsete üksuste vahel võib tekitada killustatuse ja üldiste eesmärkide hajumise. Kindlasti on valdkonnapõhise juhtimise puhul selgem ülevaade tegevuskuludest ehk puudub võimalus katta ühe tegevuse kulusid teise tegevuse arvelt.

Minu arvates on probleemiks erinevate juhtimistasandite ja ka valdkondade vaheline vähenemine koostöötaja. Igaüks peab iseennast ja oma tegevust niivõrd tähtsaks, et teistega (kaasatud teiste arvamusetega ja tegemistega) ei taheta arvestada. Mis on lihtsam kui puhkeala juhataja ja metsaülem või metsaülem ja metsakorraldaja istuvad ühise laua taha ning arutavad tegevused ja probleemid koos läbi, selle asemel et pidevalt vaielda kumba seisukohad õigemad on.

Võimaliku huvide konflikti korral nagu seda on metsakorraldus, aga tõenäoliselt ka jahindus, ei ole kindlasti õige vastavate tegevuste liitmine metskonna koosseisu. Ma ei pea kuidagi õigeks, et metsaülem „juhtimisel“ inventeeritakse metsad, kavandatakse raiemahud ja siis asutakse neid täitma. Pealegi viib metsakorralduse talitus metsakorraldustööde planeerimise, juhendamise ja metsakorraldajate koolitamise läbi ühte metoodika alusel, mida igal metsakonnal eraldi on üsna raske teha. Kui metsanduse ja jahinduse vahelisi probleeme ei suuda me ära lahendada RMK sees (õigemini veel metsamajanduse osakonna sees, sest jahimajanduse talitus on üks osa metsamajandamise osakonnast, samuti nagu metsakorralduse talituskki) majandades ca 9 % Eesti jahimaadest, siis kuidas me kujutame ette, et need vastuolud lahendatakse kogu Eesti territooriumil paljude maaomanike ja jahindusorganisatsioonide vahel.

II Metskond on kogu RMK toimimise põhiline alus ja kogu RMK struktuur ja tööülesanded ehitatakse üles lähtudes metskondade vajadustest RMK-le seatud eesmärgi täitmiseks.

Ettepanek kattub mõneti esimeses punktis käsitletud metsaülemate seisukohaga, kuid käesolevas punktis esitatud eesmärgi püstitus ei ole minu arvates põhjendatud. Ei RMK ega ammugi metskonna tegevuse eesmärgiks ei ole ega saagi olla iseenda vajaduste tagamine. Riik omanikuna on püstitanud RMK-le ülesanded läbi metsapoliitika, Eesti metsanduse arengukava, kasvõi läbi riigieelarve. Teisalt on klientidel ja koostööpartneritel, olgu nendeks siis metsafirmad või puudutööstused, keskkonnaorganisatsioonid või matkaraja kasutajad teatud ootused, mis tulenevad just nendest samadest omaniku poolt RMK-le püstitatud ülesannetest. Sisuliselt oleme ka meie „klienditeenindajad“. Meie kõigi ülesanne, alustades peadirektorist kuni metsniku või puhkeala töötajani on nende eesmärkide, ülesannete ja ka ootuste täitmine. Ja tegema peame seda säästvalt ja efektiivselt. Selleks peame valima optimaalseima struktuuri ja juhtimismudeli. Selleks põhi-

kirjad, ametijuhendid ja vastutustabelid ongi, et igapäev ülesanded, õigused ja kohustused oleks täpselt määratletud. Kui iga metskond ehitaks üles oma metsamaterjali müügisüsteemi ja IT lahenduse, oleks müügitulud tõenäoliselt väiksemad ja IT kulud kokkuvõttes suuremad, kui need täna seda on. Õeldakse et ühtsuses peitub jõud, tugistruktuurid ju selleks ongi, et tagavad põhi-tegevusele (olgu selleks siis metsamajandus) vajaliku oskusteabe mingis kitsas valdkonnas. Ma pole veendunud, et igal metsakonnal on mõistlik eraldi õigusteest tellida, küll aga oskab õigustalitus nõustada metskondi juriidilistes küsimustes ja leida vajadusel võimaluse, kust veel konkreetsemas küsimuses abi saab.

Nii et pole parata, RMK-l on ühised eesmärgid ja kõik me peame pingutama, et need täidetud saaksid. Peadirektor vastutab nende täitmise eest RMK tasandil ja metsaülem metskonna tasandil. Igaüks vastutab oma tasandi ülesannete täitmise eest.

III Investeeringud infotehnoloogiasse peavad võimaldama RMK-l välistada kulutused juhtimisotsuseid dubleerivate struktuuriüksustele.

RMK infosüsteemid on viimastel aastatel tublisti arenenud. Välja on töötatud SmallWorldil põhinev kaarditöötlus, kasutusel on uus ja täiustatum MIS, juurutatud on uus finantstarkvara Axapta, arendamisel on dokumendihaldussüsteem. Kuigi ma pole nende süsteemide igapäevakasutaja, saan aru et need süsteemid on teinud andmehõivet täielikumaks. Kindlasti on aga nende infosüsteemide edasiarendamist ja täiustamist vaja. Tõsi jah, seni pole meie IT koostööpartnerid suutnud välja töötada väga head andmebaasipõhist aruandluse päringusüsteemi, kuid just Kirde regiooni töötajate tublil kaasabil on valminud Exceli baasil toimiv MIS aruannete päringusüsteem. Ka Axaptast tuleb piisavalt eelarve jälgimise aruandeid. Edaspidi muutub kindlasti valdav osa aruannetest andmebaasipõhisteks, puudub vajadus täiendavate aruannete küsimiseks ja tagada tuleb vaid õigete andmete sisestamine infosüsteemi.

Minu arvates ei dubleeri täna keskuse metsamajandamise osakond ja regiooni juhtimistasandid juhtimisotsuseid, sest üldjuhul on tegevust erinevate tasandite otsustega. RMK peakontoris tegeletakse rohkem strateegiliste üldiste küsimustega ja põhimõtete väljatöötamisega, tööde üldise koordineerimisega ja probleemidega, mis on seotud RMK ja teiste organisatsioonide vaheliste suhetega. Tõsi, vajadusel selleks kaasates ka regioonide või metskondade spetsialiste. Paljud peakontori töötajad on aga just tugivaldkondades (näiteks õigus, IT, personal, audit), kes koordineerivad ja juhendavad kogu RMK vastavat tegevust, kuna regioonides või metskondades neid töid küll tehakse, kuid selleks pole koosseisus eraldi spetsialiste. Regioonide ülesanne on peakontoris välja töötatud strateegiate rakendamise tagamine ja kahtlemata ka kontroll tehtud tööde üle. Nagu eespool selgitasin ei ole minu arvates RMK veel praegu valmis üle minema kahetasandilisele juhtimissüsteemile, küll aga tulevad selgeks rääkida ja täpsustada vastutustasandid.

Uued infotehnoloogilised lahendused on vajalikud, täiustatud aruandlus võimaldab paremaid

analüüse ja vastu võtta kaalutletumaid otsuseid, kuid IT ei suuda juhtida organisatsioone, st inimesi.

IV Muutused RMK juhtimissüsteemis ei tohi keskenduda kulude kokkuhoiule metskondade arvelt, vaid muutused peavad hõlma kogu RMK struktuuri peakontorist metskondadeni.

RMK juhtimissüsteemis on aastate jooksul toimunud rida muudatusi, muutunud on peakontori osakondade ja talituste ülesanded, õigused ja kohustused. Olulised muudatused on toimunud nii puhkemajanduse osakonnas (loodushoid ja loodusturism) kui jahimajanduse talituses, kadunud on puhke- ja jahimajanduse regioonid, eraldi üksusena toimib Sagadi metsakeskus. Just metsamajanduse valdkond on RMK algusest peale juhtimissüsteemi mõttes püsinud muutusteta-keskuse metsamajandamise osakond, regioon, metskond. Regioonide ja metskondade arvu muutus ei ole seotud erineva juhtimissüsteemi kasutamise ja ehk struktuuri muutmisega, sest ühegi juhtimistasandi ülesanded, õigused ja kohustused ei muutu.

Minu arvates ei saa eesmärgiks seada, et ühe või teise valdkonna struktuuriüksuste arv ei muutu, vaid lähtuda tuleb otstarbekuse ja efektiivsuse põhimõtetest. Kui Ühendpuukool liidab tegusama toimimise eesmärgil kaks taimlat, siis tähendab see ca 15% taimlate arvu vähenemist. Kaheksalt regioonilt viiele üleminek tähendas aga pea 40% list regioonide arvu vähenemist.

Metskondade tööjõukulud, majanduskulud ja ka metsamajanduslike tööde teenuste ostmise kulud on aasta-aastalt kasvanud, rääkida sellises kontekstis „kokkuhoiust kellegi arvelt“ ei ole minu arvates põhjendatud. Aga juhtimiskulude optimeerimine on kindlasti asi millega tuleb tegeleda ja ka tegeletakse.

Struktuuri kujundamisel ja üksuste arvu määramisel ei saa lähtuda põhimõttest, kas see meeldib või mitte, vaid aluseks tuleb võtta konkreetsed tööülesanded ja –mahud ning püüda neid võrrelda analoogsete protsessidega. Ma ei tea ühtegi inimest, kes ütleks et just see töö, mida tema teeb on mittevajalik.

RMK on alustanud protsesside kaardistamisega, et välja selgitada, millises osas meie juhtimissüsteem ei toimi või kus on need pudelikaelad, mis ei lase efektiivsemalt toimida. Kui sellest tekib vajadus juhtimissüsteemi muuta, siis kindlasti kaalutakse enne kõik variandid põhjalikult läbi. Täna ühtegi tõsiselt arvestatavat struktuurimuudatust läbianalüüsitud ei ole ega pole ühtegi otsust langetatud. Kui vajadus selliste muudatuste järele tekib, siis sellest antakse ka eelnevalt teada.

Lõpetuseks tahan öelda, et kindlasti ei ole minu seisukoht lõplik tööde, aga sama kindlalt ei saa ma ka nõus olla kõikide esitatud Metsaülemate Ühingu seisukohtadega, eriti nendega mis ignoreerivad üldprintsiipidena tunnustatud majanduspõhimõtteid. Loodan, et vaba ja avatud arvamustevahetus pöördumise teemadel jätkub.

ÜLO VIILUP,
peadirektor

Metsaseltside kokkusaamine Lätimaal

Laba diena, paldies, pirts, uzmanibu, berzu udens, saldejums, alus ja veikals. Lāti keel ei olegi meile eestlastele enam täiesti arusaamatu. Seepärast olime võimalised tõlkima ära ka Ventspils linna tähenduse. Ventspils – kindlus Venta jõe suudmes. Venta on küll liivi päritolu nimetus linna läbivale jõele, aga liivi keel on eestlastele ju veel lähem keel kui läti keel. Ventspils kindlus on rajatud juba 1290. aastal ja selle ümber on kujunenud aegade jooksul linn, mis tänaseks on kasvanud üheks Läti tähtsamaks turismikeskuseks. Linn on kuulnud oma sadama, sealte väljuvate ja sinna saabuvate laevaliini, sinise lipu ranna, linnapargi, lilledest kella ja koduselt armsa vanalinna poolest. Uhked oma linna üle on ka linnaelanikud ise, seda õhkus lausa tuntavalt linnaekskursiooni läbiviivast giidist, kes oli end äärmise põhjalikkusega ette valmistanud ning kuulajad väsisid enne, kui kõik info oli ette kantud.

Ventspils rajooni metsaametkond ja Läti Metsaselts olid 8.-9. septembril korraldajaks järjekordest Balti Metsaseltside kokkutulekule. Konverentsipaigaks oli valitud kämping Läti ühe suurema, Usma järve ääres. Usma järv on kuulnud oma saarte poolest, milledest kõige tuntum on Moricsala saar. Moricsala saarele on rajatud juba aastal 1912 Läti esimene looduskaitseala. Kaitstakse sel saarel ürgmetsa, kus juba 500 aastat ei ole inimkäsi looduse kujunemisele kaasa aidanud. Tegemist on reservaadiga, kus on esindatud hiiglaslikud leht- ja okaspuud, ning kust on leitud suurearvuliselt erinevaid haruldasi taime-, putuka- ja seenteliike. Nime on saanud saar Saksoonia vürsti Moritza järgi, kes olla seal ennast venelaste eest varjanud. Konverentsi delegaatidel avanes võimalus saart külastada ja pilt, mis me seal nägime, oli tõepoolest muljetavaldav.

Konverentsi teemaks sel aastal oli „Metsade kaitse. Hädaolukordadega – tormi ja tulekahjudega - tegelemise süsteem”. Tavapäraselt anti konverentsi alguses ülevaade metsakaitse süsteemi olemusest ja toimimisest kolmes Balti riigis. Ettekannetes keskenduti erinevatele seadusandlikele aktidele ja organisatsioonilisele ülesehitusele metsakahjustustega tegelemiseks. Selgelt joonistus välja ja tekitas palju küsimusi Eesti metsakaitse süsteemi erinevus Läti ja Leedu metsakaitse süsteemist. Lätis ja Leedus on nii kahjustuste kui ka tulekahjude ennetamine, avastamine ja likvideerimine riigimetsasüsteemi ülesanne.

Balti metsaseltside kohtumisest osavõtjad.

Foto A. Sepp

See on kindlasti teema, mille üle annab pikalt ja põhjalikult arutleda, aga konverentsi ülesanne ei olnud otsida lahendusi, vaid informeerida ja vahetada kogemusi, kuidas kellelgi oma süsteemiga on läinud.

Konverentsi edasisteks ettekanneteks olid juba üksikasjalikumad ettekanded metsakaitse teemadel. Eestipoolseks ettekandjaks oli hr. Heino Õunap Metsakaitse- ja Metsauuenduskeskusest, kes tegi põhjaliku ülevaate metsade kaitsest ja põhilistest kahjustavatest faktoritest Eestis. Järgnes bioloogiadoktor Agnis Smitsi ettekanne, mis keskendus tuuleheite ja üraskite arvukuse seostele Lätis. Leedu esindajana rääkis hr. P. Zolubas Leedu metsakaitse ees seisvatest kõige suurematest probleemidest ja võimalikest teedest nende lahendamiseks.

Järgmise sessiooni teemaks oli juba konkreetsemate abinõude ja tegevuste esitlemine eri riikide näidetel. Heiki Ärm rääkis oma kogemustest 2005 aasta 9. jaanuari tormi tagajärgede likvideerimisel Laiksaare metskonnas. Lätist pr. Aiva Jansone analüüsis põhjalikult Läti seadusloomet, mis puudutab metsakahjustustega tegelemist avastamisest kuni erakorralise olukorra kehtestamiseni. Leedu esindaja hr. Zbignev Glazko selgitas Leedu seadusandlike akte, mis on vastu võetud metsade kaitseks.

Konverentsi läbivaks teemaks, mida puudutati pea igas ettekandes ja mida arutati ka vaheajagadel, oli 2006. aasta erakordselt kuiva ja põlenguterohke suve meenutamine. See periood lõi kõikides Balti riikides senised metsa- ja maastikupõlengute rekordid. Leedulased ja lätlased olid äärmiselt uhked oma suhteliselt väikese keskmi-se tulekahju pindala üle, mida toodi hea näitena metsavalvesüsteemi tõhususest. Lätis on tänaseni töötud tulevalvurid üle kogu riigi 186 tulevalvemas-

tis ja suurem osa kustutustõid tehakse oma jõududega. Suuremate tulekahjude puhuks on olemas koostööplaanid teiste riigistruktuuridega.

Balti Metsaseltside konverentsi lahutamatuks osaks on olnud õhtune spontaanne laulupidu, mille möödunudaastane lätlaste võit eestlastel kripeldama jäi. Meie olime seekord varustatud pillidega ja laulusõnadega, aga Usma järve kämping oma saunade ja ujumisbasseinidega meelitas suure osa konverentsi delegaate neid nautima, nii et lauluvõistlus sel aastal ei olnud nii põhimõteline, kui varasemalt.

Viimasel päeval toimus ekskursioon ühele põlengualale ja näidati ka hirvekahjustustega võitlemist metsas. Hirvede vastu kasutati ka meil tuttavat Plantskyddi repellenti, ning lätlaste kogemuse põhjal sai öelda, et repellendiga töödeldud taimedest jäi ca 60% hirvede poolt puutumata. Kuid kuna tegemist oli Läti jaoks tähtsa hirvede jahtimise paigaga, siis hirvede arvukus oli seal kandis küllaltki suur ning metsameeste pidev kohustus oli kultuuride repellendiga töötlemine. Meie imestuse peale, kas sanktsioonide ja trahvide kasutamisega jahimeestele hirvekahjustuste hüvitamiseks ei ole võimalik arvukust normaalseks viia, vastati, et sellist pretsedenti seni Lätis saavutada suudetud ei ole. Metoodika kahjustuste hindamiseks on olemas, aga kahjustuste hüvitamine ja kohtuprotsesside algatamine on suhteliselt „sensitiivne teema”.

Konverents lõpetati metsas ühise lõunasöögi-ga, ning eestlased laulsid eel tutvustusena järgmise aasta üritusele „Saaremaa valssi”, andes osalejatele teada, et järgmise aasta konverents toimub Saaremaal, kuupäevaliselt natuke varasemal ajal, et külalised saaksid sümbolse ühendajana kasutada Ventspils – Saaremaa laevaliini.

ANDRES SEPP

Heino Teder – 80

H. Teder sündis 21. juulil 1926. aastal taluomanik Oskar Tedre pojana Valgamaal tollases Laatre vallas (praeguses Tõlliste vallas) Kaara talus.

Lõpetas 1945. Tartu I Keskkooli (Tellelikult oli tegu Hugo Treffneri Gümnaasiumiga, millele nõukogude ajal pandi nimeks kord IV kord I keskkool.) Varem oli ta õppinud Tartu Poeglaste Gümnaasiumis.

Oli 1949-51 Hiiumaa, 1951-53 Rakvere, 1953-55 Järvamaa Metsamajandi vanemetsaülem, arendades märgatavalt nende metsamajandustegevust. Edutatult oli 1955-62 Kilingi-Nõmme Metsamajandi direktor, laiendades ja mitmekesistades tegevusvaldkondi.

Veelkord edutatult sai temast MN Metsamajanduse

ja Looduskaitse Peavalitsuse juhataja, hakates põhiliselt metsamajanduskaadrite toetudes üles ehitama praktiliselt looduskaitset. 1966-88 oli ta metsamajanduse ja looduskaitse minister, hakates oma haldusala piires positiivselt mõjutama maaelu. Maarahvale leiti metsanduse sfääris kasulikke tegevust. Eestis hakkasid silma torkama ikka uued metskondade väikeasulad, metsamajandite juurde aga kerkis kortermaju.

Peasis - H. Tederi valitsemisajal 1960-ndaist peale viidi riigimetsakasutus juurdekasvu (kasutusnormi) piiresse, metsauuendust tehti mitte ainult kõigil raiemiskel, kus polnud loota väärtuslikku looduslikku uuendust, vaid kasvavas ulatuses hakati metsastama ka rikutud kasutamata alasid. Praktiline tegevus looduse hoiuks ja kaitseks elavnes.

Kõigele selleks oli vaja rohkem haritud metsandus- ja looduskaitseinimesi, keda ametkonna juht tööle kutsus.

Metsanduse ja looduskaitse edasiarendamiseks püüdis H. Teder rakendada kõiki andekaid spetsialiste, s.h. mitte kõrvale jättes ka neid, kes olid olnud soomepoisid või metsaametnikud, kes olid sattunud režiimi hammasrataste vahele.

H. Teder käitus patrioodina, kes mõtles oma rahvale ja ta heaolu parandamisele.

EV taastamise ajaks olid metsavarud suurenenud, juurde oli tulnud asulate juurde parkmetsi, looduskait-

sealade võrk oli ilmet võtnud.

H. Tederi juhitud metsandus- ja looduskaitseüsteemis hakkas tunduma, et me nagu ei töötaks võõrvõimu all. Inimesed muutusid ka ühiskondlikult aktiivsemaks, ikka oma eriala raames ja heaks.

H. Tederi, kui metsandus- ja looduskaitsejuhi, edu üks saladus oli, et ta ei varjanud ega mätsinud kinni süsteemis esilekerkinud puudusi, vaid rääkis neist julgelt, eesmärgiga need kiiresti ja põhjalikult likvideerida. Nii tuli ta aastas kord või paar välja programmkõnega, kus analüüsis süsteemi tööd n.ö. „seinast seinast“ ja esitas ettepanekud edasiliikumiseks. Selline programm edasiliikumiseks sündis suuresti kollektiivselt paremate spetside kaasatõmbamisega, metsa- ja looduskaitseinsituudi töötulemuste kasutamise, kuid suuna programmkõnele andis minister ise.

Metsandus- ja looduskaitsejuhi 26-aastased kogemused aitaksid nõuga toetada ka praegusi vastava ala juhtfiguure.

H. Tederi poeg on samuti tuntud metsandustegelane. Ka tütar töötas oma eluajal mõnda aega metsanduses. H. Teder on saanud mitmekordseks vanaisaks.

Soovime juubilarile tervist ja edu kõigiks ettevõtmisteks ning kõike head tema lähedastele.

Malev Margus

Kalev Tihkan – 45

Kui küsida, kes on „maa sool“?, siis võib kõhklevalt vastata, Kalev Tihkan on maa sool. Miks? Vastus on lihtsamast lihtsam, kui üks noor mees jõuab ühekorraga olla Velise Muinsuskaitse Seltsi juhataja liige, Eesti Looduskaitse Seltsi Märjamaa osakonna esimees, Velise Kultuuri ja Hariduse Seltsi juhataja liige ja kohaliku Metsaseltsi juhataja esimees ja seda kõike lisaks põhitööle, siis võib kõhkluseta selles kindel olla. Aga alustagem, miks Kalev Tihkan metsaülemate kuukirjale „Sõnumid“ huvi pakub?

Ta oli Velise metsaülem aastatel 1987 kuni 2000 ja lõpetas oma metsaülemate karjääri tulenevalt Velise metskonna likvideerimisega. Kalev ise hindab temale armsaks saanud metskonna likvideerimist kahte moodi. Ühest küljest oleval kadunud kohalike elanike elamise ja olemise üks tugipunkte koos metsaülemate kui tolla- ja mitmekülgselt väärtustatud ametiga. Teisest küljest vabanenud noormees romaani „Kaksteist Tooli“ tuntud Ostap Bender'i ametist, sest tol ajal käis metsaülemate ametiga kaasas üks lõputu „ostab, müüb ja vahetab“ te-

gevus, mis just Kalevi lemmiktegevus ei olevat olnud. Olen ka ise selles veendunud, sest umbes kümme aastat koos Rapla Metsamajandis ja tema esialgsetes järeltulijates töötatud aeg annab selleks kinnitust. Kalev on väga põhjalikke teadmiste taimede ja puude tundmises ja nende bioloogias. Lisaks huvitab teda väga kodukandi ajalugu. Selleks annab ju põhjuse ka Velise kandi ajaloo võlu, eksisteeris niinmail kunagi lühikest aega (1905.a. oktoobrist kuni detsembrini) isegi oma vabariik. Veliselt pärinevad ka Georg Lurichi vanemad. Tuntud maadleja ise oli aga sportlase kõrval ka tuntud ka kui filosoof. Kui siia lisada veel asjaolu, et Kalevi isa oleval varem kui heinatöö lausa maaelu suviseks seaduseks oli, lõunaajal lakka puhkama pugenud ja kaasa enda uinutamiseks võtnud ajakirja „Akadeemia“, samal ajal kui enamus meist töde „Rahva Häälest“ või „Noorte Häälest“ püüdis leida. Kalevi isa oli Valgu soovhoosi metsamajandustööde juht (metsaülem ja metsnik ühes isikus). Nüüd saab selgeks kust noormees suundumuse sai metsandust minna studeerima. See toimus 1981.aastal. Kalev astus toleagaessesse Eesti Põllumajanduse Akadeemia Metsandusteaduskonda. Lõpetas selle nelja aasta pärast, mille „loomulikuks jätkuks“ tol ajal oli sundteenistus Nõukogude Vene sõjaväes. Selle pidi noormees läbi tegema Kesk-Aasias. Tagantjärele meenutab Kalev seda aega osalt isegi huvitavana, kuna sai tunda õppida meile tundmatu kõrbepiirkonda ja sealseid taimi ning inimesi. Vabanenud sundteenistusest, saigi saatuse tahtl temast Velise metsaülem, mis

kestis kuni metskonna likvideerimiseni aastatuhande vahetusel.

Nüüd õnnestus noormehel tööd leida Rapla Metsaameti koostööpartnerina projekti Natura 2000 vääriselupaikade ja metsakaitsealade otsija ja vastavate ettepanekute tegija nende kaitse alla võtmiseks. Ise ütleb ta selle perioodi kohta, et ta on küll „roheline aga mitte „ereroheline“ ja lisab sellele, et ikka meenub ühe tarmuka töödandja mõttekild: „erkrohelised on need, kes käimlas paberi asemel samblaga tagumikku pühivad“. Kalev ütleb, et ta saab aru meie looduse kaitsmise vajadusest, kuid samas ei tohi unustada ka maal elavat inimest. „Linnast maale juhtuvat kõrgetel ülemustel on tihti vaade kõrghoonete vahel ahtaks jäänud ja maale sattudes satutakse vasikavaimustuse esimesest linnust või loomast, kes teele ette jääb, unustades seejuures kohaliku inimesed kellelta aga samuti maa-elu võlu puudus“. Eelpooltoodud ideid ja oma sügavaid teadmisi looduse ja koduloo alal viib Kalev Tihkan praegu ellu põhitööna Looduskaitse Keskuse kaitse planeerimise spetsialistina.

Soovime Kalevile edu oma mõistlikke ideede propageerimisel ja elluviimisel!

Jätkugu Sul selle kõrval ka nakatavat huumorimeelt elu pahupoolte kajastamisel!

Endiste ja praeguste metsaülemate nimel

Taivo Raudsaar

Rein Vissak 75

02. juulil pidas oma järjekordset juubelit kauaaegne Tipu metskonna metsaülem Rein Vissak.

Põlise Tartu poisina veetis Rein oma lapsepõlvesuvised vanaisa juures, kelle kodu asus metsade keskel. Ja kuigi noore mehe huvid olid seotud rohkem tehniliste aladega, võttis Rein pärast keskkooli lõppu otsuse astuda EPAsse metsamajandust õppima. Kohe pärast kõrgkooli lõpetamist 1955.a. suunati noor spetsialist tööle Viljandimaale. Esimeseks töökohaks oli Polli metskonna

abimetsaülemate koht, aga juba pool aastat hiljem pakuti talle tööd Tipu metskonna metsaülemana. Metskond asus kohas, kuhu ei viinud õiget teedki, rääkimata mingist korrapärasest bussiliiklusest. Seda enam oli tegevust ja arenguvõimalusi. Reinu elutööks võibki pidada Tipu metsadesse kuivendussüsteemide ja metsateede ehitamist. Kokku on sinna tema ajal kaevatud üle 500 km kraave ja ehitatud kümneid kilomeetreid metsateid. Sellega on sealsed metsad muudetud kättesaadavaks kõigile - nii metsamajandajatele, kalameestele, marja- ja seenehuvilistele kui praeguse Soomaa Rahvusparki külastajatele. Kõigile Soomaal käinutele on teada pikk sirge tee Kõpust Tippu läbi rabade. Ka selle tee ehitus on Rein oma tugeva panuse andnud küll ametimeestega pikkade vaidlemiste-tõestamiste läbi, tealuste metsade raiete korraldamise kui ka konkreetse teesse veetud liiva eraldamisega metskonna maadelt. Panuse eest metsade kuivendamise ja teedevõrgu rajamise omistati talle teenelise metsakasvatava tiitel, mida nõukogude ajal anti vaid vähestele silmapaistnud metsaülematele.

Rein töötas metsaülemana Tipu metskonnas üle 40

aasta ja pani ameti maha, kui metskond kaotati ja oli aeg minna väljateenitud pensionipõlve nautima.

Kui jaht on suurema osa metsameeste hobiks, siis see amet Reinule külge pole jäänud. See-eest on tema hobi olnud näha-kuulda aastakümnete jooksul enamusele eestlastele, aga ka paljude välisriikide kodanikele. Rein on nimelt Forestalia asutajaliige ja üle kolmekümne aasta osalenud selle metsameeste koori tegemistes, sõites sealtsamast kaugelt ja väheliigeldavast Soomaa servast kooriproovidele ja esinemistele erinevatesse paikadesse üle Eesti. Tema lauluhäält on kuulda kodukandiski, kus ta osaleb meesansambli tegevuses.

Ka pensionil olles on Rein koos abikaasa Maiga andnud oma panuse kodukandi metsadesse, rajades kevadeti metsakultuure.

Jätukvat optimismi ja tugevat tervist oma tehtu nautimiseks!

Endiste kolleegide nimel

Taivo Lehesmets

Rein Kask – 65

Rahutu hingega rahulik mees – nii saab lühidalt kokku võtta tuttavate ja kursusekaaslaste iseloomustuse Reinu kohta, kes 03.07. tähistas oma 65ndat sünnipäeva.

Reinu lapsepõlv mõõdus Viljandimaal Kõpus isatalus. Olude sunnil tegutses tema isa pärast sõda erinevatel metsatöödel ja sageli olid lapsed temaga kaasas. Eks seal nakatuski Rein „metsapisikuga“, kui ta juba 8.a. poisikesena oli abiks isale metsatöödel. Koolivaheajal töötas Kõpu metskonnas tehes erinevaid metsamajanduslikke töid. Keskkoolile järgnes vene kroonu 3 aastat 3 kuud ja 3 päeva. Peale sõjaväge 1964.a. sai ta esimeseks töökohaks Viljandi Metsakombinaat. Sama aasta sügisel alustas õpinguid EPA-s.

Alustades pärast EPA- kooli lõpetamist 1969.a.

oma töömeheteed, sai töökohaks Viljandi Metsakombinaadi Karksi metsapunkt, töötades seal meistrina ja metsapunkti juhatajana. Aga Loodusemehele selline tööstuslik tootmine ei meeldinud, hing ihkas rohkem looduse poole. Ja nii järgnesid üksteisele erinevad juhtivad ametikohad Suure-Jaani Metsamajandis ja Mahtira Rohelise Võõndi Metsamajandis. Hiljem juba kodukandile lähemale Viljandi Metsamajandi Jahimajandi juhatajana ja selle kaotamisel Õisu metskonna metsaülemena. Aga pidevalt süvenev bürokraatia ja meeletu kiirusega arenenud infosüsteemid, mis kiskusid metsaülemaid metsast ja loodusest eemale, Reinule põnevust ja rahulolu ei pakkunud. Talle oli hingelähedasem metsade looduse säilitamine, mitte üleintensiivistatud metsade kasutamise probleemid metskondades ja nii loobus ta mõned aastad enne pensioniiga riigitööst. Sel perioodil nimetas Rein ennast Baltimaade vabaks härraks, pidades siiski sidet metsameestega ja osaledes erinevatel metsanduslikel üritustel.

Reinu töökohavahetused on toetuseks tema ühest kindlast põhimõttest - ühes ametis kaua olla ei tohi, inimene võib manduda ja muutuda laisaks. Reinu osalusel on rajatud mitmed õpperajad, maastiku- ja looduskaitsealad. Tema leitud ja organiseeritud on kápaliste loo-

duskaitseala Kohila vallas. Reinu on autasustatud mitmete tänukirjade ja aumärkidega. Väga oluliseks peab ta ise väikest looduskaitse märki, mis omistati talle looduskaitse põhimõtete arendamise, propageerimise ja ellurakendamise eest.

Reinu suurimaks hobiks ja paljude aastate jooksul ka ametikohustuseks on olnud jahipidamine ja selle korraldamine - juba kaugetelt esivanematelt saadud kiring. Kõpu kandis on kuulnud lugusid tema vanaisa põnevatest juhtumistest jahimaadel. Õnneks on selline pikk traditsioon meesliini pidi edasi kantud põlv-põlve ja ka Reinu pojad on jahikirega nakatunud. Ja veel üks „haigus“ on nende peret tabanud – lisaks Reinule on tema abikaasa Väike ja 2 poega kõvad tegijad riigimetsanduses, ainult kõige noorem poeg on suutnud vaheldust pakkuda ja oma elu linna sättinud. Pojapojadki tunnevad huvi jahinduse vastu ja kindla valiklaskmise pooldajana vanaisal lugudest puudust ei tule.

Soovime Reinule jätkuvat optimismi ja energiat kõigis ettevõtmistes, oma ilusa kodu hoidmisel ja lastelaste kantseldamisel!

Kursusekaaslaste, tuttavate ja endiste kolleegide mõtteid üles kirjutatud

Taivo Lehesmets

Kalju Pai – 80

18. juulil 2006. a tähistas kauaaegne Misso metskonna metsaülem Kalju Pai oma 80 aasta juubelit. Endised kolleegid Võru metsamajandi ajast tulid juubilari õnnitlema. Koos meenutati Kalju elulugu. Õnnetusjuhtumi tagajärjel kaotas ta juba sülelapsena isa, mistõttu ema pidi üksi kasvata- ma kahte väikest poega. Majanduslike raskuste pärast pidi Kalju hakkama varakult tööle kodutalus. 1934-

1940 aastal õppis Pugola algkoolis. Seejärel töötas ta kodutalus ja Saksa okupatsiooni ajal töökohuslasena teetöödel. 1946. aastal lõpetas Pugola 7. kl kooli. 1947. aasta sügisel astus ta Tihemetsa Metsatehnilisse Tehnikumi, mille lõpetas augustis 1949. Sama aasta oktoobris määrati Kalju Misso metskonna abimetsaülemaks ja 1950. aasta 1. jaanuaril metsaülemaks, kellenä ta töötas 45 aastat. Aastatel 1964-1969 õppis ta kaugõppes EPA-s, omandades metsamajanduse inseneri kvalifikatsiooni. Töö kõrvalt on ta inspektor- metsaülemena kontrollinud Kilingi- Nõmme, Tartu ja Valga Metsamajandit. Kalju poolt juhitud metskond oli pidevalt Võru Metsamajandis esikohtadel. Teda on autasustatud mitmete aukirjade ja teenetemärkidega. Tal on neli last ja kaheksa lapse-

last. Hobideks on koorilaul ja jahindus.

Kalju on suurte metsanduslike teadmistega, kohusetruu, noortele eeskujuks. Oma tasakaalukuse, tööku- se, sõbralikkusega teenis Kalju metskonna kollektiivi lugupidamise ja austuse. Raske on tema 45- aastast tööd võtta kokku mõne lausega, kuid me kõik teame, mis tähendab pühenduda nii pikaks ajaks metsale ja loodusele. 1996. aastal jäi Kalju teenitud pensionipõlve pidama.

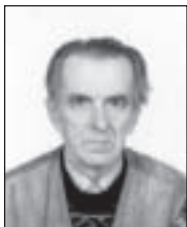
Soovime Sulle, lugupeetud juubilar, pikka iga, rõõmu lastest ja lapselastest ning tugevat tervist.

Kalev Kuldnokk

Misso metsaülem

Vello Aava – 70

18. juulil tähistas oma 70. sünnipäeva endine staažikas Surju metskonna metsaülem Vello Aava. Vello on sündinud Pärnumaal Tahkuranna vallas Võiste külas. Rannaäärsele elupaigale kohaselt tegutses isa kalurina, ema oli kodune, kelle hoole all olid lisaks Vellole veel kolm poega ja tütar. Kodukohas algas ka tema haridustee, läbides 7 klassi Tahkuranna algkoolis, peale seda suunduti haridust omandama Pärnu I Keskkooli. Saanud eeskujuna ja indu kahelt vanemalt vennalt, kes õppisid metsamehe ametit Tihemetsas, asus Vello 1955. aastal õppima metsandust Eesti Põlumajanduse Akadeemias. Peale kõrgkooli lõpetamist

1960. aastal kutsuti noor spetsialist tööle Surju metskonna metsaülemaks, kus ta tegutses sellel ametipostil 41. aastat. Juubilar on juhtinud metskonda läbi erinevate riigikordade väga eeskujulikul. Talle on omistatud mitmesuguseid aukirju ja tiitleid, sealhulgas 1986. aastal autasustatud Tööpunalipu ordeniga ning 1988. aastal Eesti NSV Teenelise Metsakasvataja aunimetusega. Märkimist väärib asjaolu, et need tiitlid sai ta vaatamata sellele, et ei kuulunud parteisse.

Vello on hindamatu panuse andnud Edela-Eesti luitemetsade kujundamisele ja säilitamisele, viies läbi suuri oskusi nõudvaid turbe- ja valikraieid Via-Baltika äärses kaitse- ja hoiu metsades. Vello abiga on alguse saanud ka kõigile tuntud Jõulumäe Tervisekeskus, mille enamuse liikumisradadest asubki kõnealustes parkmetsades.

Oma töödes ja tegemistes on Vello olnud alati täpne ja korrektne. Kohusetundliku metsamehena on ta töötanud oma põhitöö kõrvalt 30. aastat ühiskondliku

hooldusriieteinspektorina, andes sellega oma panuse metsade heale käekäigule ka teistes maakondades. 1970. ndatel aastatel oli ta Ametiühingu Komitee esimees ning tulenevalt oma hobist on ta tänaseni Pärnu Jahimeeste Liidu nõukogus ja revisjonikomisjonis. Lisaks jahilkäimisele harrastab Vello ka kalapüüki, mille pisik on kindlasti tulnud isalt.

Vello abiga rajati 2003. aastal Pärnu linna lähisteles Tammistesse metsanduslik loodusrada, mida külastavad arvukalt koolilapsed.

Pärnu linnaserva Raekülla, on Vello rajanud oma perele ilusa ja hubase kodu, kus suur osa tema pensionipõlvest kulubki kodumaja ja -aia kaunimaks muutmisele.

Soovime Vellole palju tervist, õnne ja jõudu ka edaspidiseks!

Kolleegide nimel praegune Surju metskonna metsaülem

Priit Kõresaar

Elmur Reiska – 70

Elmur Reiska on sündinud Tartumaal Lohusuu vallas metsavahi pojana. 1954. aastal lõpetas ta Kehtna Põllumajanduse Tehnikumi. EPA metsandusteaduskonnas õppis ta 1958 - 1963. a. E. Reiska diplomitöö käsitles raielankide taasmetsastamist Kiikla metskonnas. Pärast lõpetamist töötas ta Kiikla metskonnas abimetsaülemena, edasi Alutaguse metsamajandi metsavarumisosakonna juhtajana (1964 - 1967). Aastast 1967 kuni 2000. aastani oli ta Mäetaguse metskonna metsaülem. E. Reiska on Eesti

Metsaülemate Ühingu asutajaliige, erumetsaülemate ühingu Hong asutajaliige, Eesti Looduskaitse Seltsi ja Eesti Metsaseltsi liige. Ta on avaldanud kirjutisi kohalikus ajalehes ning kogumikes “Metsamajandus”. Ta osales alati edukalt Alutaguse Metsamajandi mälumängu võistkonnas. Rajooni võistlustel oldi kolme tugevama hulgas, vabariigi metsamajandite seas aga kindlalt parim.

E. Reiska pööras metsaülemena suurt tähelepanu metsaparandusele. Mäetaguse metskonna liigniisked alad kuivendati kõik, üks varasem objekt rekonstrueeriti. Metskonnas ehitatud teede kogupikkus ületas 60 km.

Soovime Elmurile head tervist ja jõudu edaspidiseks!

Kolleegid

Õnnitleme!

Kalev Mets – 55

Väljaandja:

Eesti Metsaülemate Ühing

Rõõmu tee 1, Tartu

Toimetaja: Priit Kask

erastvere@rmk.ee

tel 510 5698

www.hot.ee/emy